

Viski Károly Múzeum

6300 Kalocsa

Szent István király út 25.

Levelezési cím: 6301 Kalocsa, Pf.: 82.

Tel/Fax: 36-78-462-351

E-mail: viski.karoly@freemail.hu

http://www.viskikarolymuzeum.hu

Szakmai beszámoló

Czár János hagyatékának megvásárlása

NKA 204110/00676

A pályázat célja az volt, hogy megvásároljuk a közelmúltban elhunyt Czár János (Kalocsa, 1930. április 5. – Miske, 2015. szeptember 3.) játékkészítő, a Népművészet mestere megmaradt hagyatékát, melyet unokája, Vörösné Simkó Adrienn örökölt.

A Viski Károly Múzeum gyűjteményének ez irányú gyarapítása szervesen illeszkedik a múzeum gyűjteménygyarapodási koncepciójához. Ennek egyik legfontosabb eleme a szellemi kulturális örökséggé, majd Hungarikummá minősített kalocsai népművészet, aminek szerves része Czár János játékkészítő és faragó művészete egyaránt. Czár János, az Arany gránátalma díjat kapott Népművészet mestere emblemikus figurája volt a hagyományápolásnak, a hagyományőrzésnek, s többek között kitűnő partnere volt a Viski Károly Múzeum hagyományátadó törekvéseinek.

A pályázati cél megfogalmazását és annak megvalósítását nagy mértékben nehezítette az örökös bizalmatlansága. Ennek volt köszönhető, hogy Czár János halálát követő 3. esztendőben sikerült csak olyan egységre jutni, hogy összeállíthassuk a megmaradt hagyatékból a számunkra átengedett anyagok listáját.

E bizalmatlanság következménye volt az is, hogy csak a legutolsó pillanatban engedte meg az örökös, hogy betekinthessünk a hagyatékba, de akkor sem vehettük még kezünkbe egyesével a benne lévő darabokat. A pontos fölmérést akadályozta az is, hogy egy garázs és egy fatároló helyiségben volt fölhalmazva a hagyaték, ahol átláthatatlan rendezetlenségben, villanyvilágítás nélkül kellett volna tájékozódunk. Ez utóbbi tény azért okozott fölöttebb problémát, mert az örökös csak a munkaidő után fogadott, s a pályázat beadásának időszakában (2018. márciusa) ilyenkor már sötét volt.

E bizalmatlanság következménye volt továbbá az, hogy a pályázat beadásakor összeállított listán szereplő tárgyakat nem vihettük be a múzeumba, azok az örökösnél maradtak. A Támogatási Szerződés aláírása után (2018. július 16. és 2018. június 25.) további 3 hónap telt el a vásárlásig, mert az örökös tájékozódni kívánt arról, hogy valós árat ajánlottunk nagyapja hagyatékáért.

Hosszú alkudozások után jutottunk addig, hogy 2018. október 26-án megköthettük a Műtárgyvásárlási szerződést, amely napon a múzeumba szállíthattuk a tavasszal kiválasztott, sokszor csak messziről látott hagyatéktárgyait. Sokat szorongtunk azért, hogy az előzetesen összeállított listán szereplő tárgyak mindegyike megérje a múzeumba szállítás idejét. Ebből a szempontból sikeresnek kell nyilvánítanunk a vásárlást, hiszen csak 2 db olyan tárgyat találtunk, amelyet kézbevétele után ki kell hagyni a leltárból. Az egyik egy papírsárkány volt, amelyről kiderült, hogy kínai gyári termék, s oly mértékben roncsolódott, hogy restaurálása reménytelen volt. A másik leltározásból kihagyott tárgy egy köcsög, amelynek nincs népijáték funkciója, mint a mellette talált köcsögdobnak. E két tárgy mellett viszont többletként találtunk egy acélpengét, amelyet a faragó szerszámok között helyeztünk el.

A hagyatéktárgy múzeumba szállítása után azonnal megkezdtük a tárgy tisztítását és restaurálását. Ezen feladatok előrehaladásával párhuzamosan kezdtük meg a leltárba vételt. A képzőművészeti gyűjteménybe rendezett tárgyakat 2018 decemberében, a többi tárgyat 2019 januárjában leltároztuk be. A szekrénykataszterbe állított történeti dokumentációt 2018 decemberében rendeztük össze.

A beadott pályázathoz csatolt műtárgylistát a tárolás helye szerint állítottuk össze. A beletározás alkalmával új listát állítottunk össze, a befogadó gyűjtemények szerint. A Néprajzi gyűjteménybe rendeztük a népi gyermekjátékokat (2019.1.1. – 2019.1.40.), a faragószerszámokat (2019.3.1. – 2019.3.13.) és a személyes tárgyakat (2019.2.1. – 2019.2.8.). Mindezek mellett beletároztuk a képzőművészeti alkotásokat (2018.4.1. – 2018.4.31.), a könyvállományt (15133 – 15172) és az archív fotókat (2019.6.1. – 2019.6.52., 2019.7.1. – 2019.7.17.). Szekrénykataszterbe rendeztük Czár János levelezését, az összegyűjtött meghívókat és az újságkivágásokat. Ezen két utóbbi gyűjtemény részben Czár János, másrészt a festőművész barát, Tóth Menyhért munkásságának emlékei. A beszámoló mellékleteként csatoljuk azon műtárgylistát, amelyen a beletározott tárgyak egyenkénti leltári számát tüntettük föl.

A pályázat terhére 313 db egyedi leltározású műtárgyat és 403 db szekrénykataszterbe rendezett dokumentumot vásároltunk meg.

A pályázati cél megvalósítása több szempontból is sikeresnek mondható.

Jelentősen gyarapodott a műtárgyállomány, amelyek között számos különlegesség van. A népi gyermekjátékokat ezidáig néhány darab képviselte a múzeumban, melyek ezzel a beszerzéssel 116 db-bal gyarapodtak.

A népi foglalkozások műhelyei mellé megvásároltuk egy népi fafaragó eszközkészletét, amely darabszámban nem hasonlítható össze egy csizmadia, ács, asztalos, kékfestő készletével, mégis fontosak a népi hagyomány szempontjából.

A megszerzett műtárgyak, eszközök, fényképek, dokumentumok alkalmasak arra, hogy reprezentálják Czár János játékkészítő munkásságát, társadalmi kapcsolatait, hatását az átalakuló népművészetre, a kialakuló népi iparművészetre, melynek tevékeny alkotója, befolyásolója volt.

A megvásárolt képzőművészeti alkotások közül kiemelkedik Gubányi Imréné naív festő és Tóth Menyhért festőművész. Ez utóbbinak 3 db alkotása is benne volt a hagyatékban, melyek nem fő művek ugyan, mégis nagyon fontosak, hiszen a Viski Károly Múzeum ez idáig nem birtokolt Tóth Menyhért alkotásokat.

A pályázat megvalósításának legfontosabb hozadéka, hogy a kalocsai népművészettel kapcsolatos kiállításainkban az írás – hímzés – pingálás mellett a továbbiakban egy újabb szín jelenhet meg, a népi gyermekjátékok, amelyek jól mutatják az utódok belenevelődését a felnőttek világába, s jól szemléltetik azt a folyamatot, amely a generációkról-generációkra változó kalocsai népművészet tárgyiasulásában mutatkozik meg.

Kalocsa, 2019. február 27.

Romsics Imre
múzeumigazgató

A leltározott műtárgyak listája

Megnevezés	Anyag	Mennyiség	Megjegyzés
Néprajzi tárgyak			
Talpat	akácfa	1 db	2019.1.1.
Szövöszék		1 db	2019.1.4.
Kászu	akácfa	1 db	2019.1.3.
Talpat	tölgyfa	1 db	2019.1.2.
Fabábu	fa	1 db	2019.1.5.
Állatfigura	faág, vessző	1 db	2019.1.6.
Rongyabda	rongy, kendermadzag	1 db	2019.1.7.
Köcsögdob	cserép, hólyag	1 db	2019.1.8.
Zúgattyú nyele	akácfa	1 db	2019.1.9.
Billegő madár talpa	akácfa, vessző	1 db	2019.1.10.
Ló	akácfa	1 db	2019.1.11.
Szamár	funér	1 db	2019.1.12.
Pörgettyű	akácfa, dióhéj, fonal	1 db	2019.1.13.
Fenyőfa csúcs	szalma	1 db	2019.1.14.
Pörgettyű	fenyőfa	2 db	2019.1.15., 2019.1.16.
Pörgettyű	akácfa	2 db	2019.1.17./1-2
Orsó	puhafa	1 db	2019.1.18.
Nyakba akasztható szilke	agyag, cserép	1 db	2019.1.19.
Nádhegedű	nád	1 db	2019.1.20.
Fasíp	fűzfa, bodzafa	3 db	2019.1.21., 2019.1.22., 2019.1.23.
Nádsíp	nád	1 db	2019.1.24.
Zúzoló	kóro	1 db	2019.1.25.
Zsinegtartó	fenyőfa	2 db	2019.1.26., 2019.1.27.
Horog	fűzfaág	2 db	2019.1.28., 2019.1.29.
Fejsze	akácfa	1 db	2019.1.30.
Rózsa	szalma	1 db	2019.1.31.
Szenteltvíztartó	agyag	1 db	2019.1.32.
Agyaggolyó	agyag, különböző méretű és színű	76 db	2019.1.33./1-76
Csengő	bronz	2 db	2019.1.34., 2019.1.35.
Madár	akácfa	1 db	2019.1.36.
Fokos	akácfa	1 db	2019.1.37.
Fakanál	akácfa	1 db	2019.1.38.
Ostor	fa, bőr	1 db	2019.1.39.
Szerszámok			
Furkó	műanyag	1 db	2019.3.1.
Véső	hasított akácnyéllel	10 db	2019.3.2./1-10
Véső	esztergált fanyéllel	12 db	2019.3.3./1-12
Szekerce		1 db	2019.3.4.

Kés		12 db	2019.3.5./1-12
Penge		2 db	2019.3.6./1-2
Reszelő		3 db	2019.3.7./1-3
Véső	esztergált műanyag nyéllel	1 db	2019.3.8.
Véső	fém nyéllel	2 db	2019.3.9./1-2
Tülok		1 db	2019.3.10.
Köszörűkő		1 db	2019.3.11.
Kapacs		2 db	2019.3.12., 2019.3.13.
Személyes tárgyak			
Kötény	kétfestő	2 db	2019.2.1., 2019.2.2.
Ing	kétfestő	1 db	2019.2.3.
Abrosz	kétfestő	1 db	2019.2.4.
Szemüveg	tokkal	1 db	2019.2.8.1., 2019.2.8.2.
Sapka	nemez	1 db	2019.2.5.
Tarisznya	nemez	2 db	2019.2.6., 2019.2.7.
Romsics Lászlóné: Csokor	papír, akril	1 db	2019.1.40.
Könyv			
Könyv (Czár Jánosnak szóló dedikációkkal)		40 db	15133-15172
Fénykép			
Fénykép		52 db	2019.6.1. – 2019.6.52.
Fénykép		17 db	2019.7.1. – 2019.7.17.
Történeti dokumentáció			
Levél		155 db	Czár Jánosnak írt levelek – Szekrénykateszter
Meghívó		59 db	Kiállítások (Czár János, Tóth Menyhért, egyéb) meghívói – Szekrénykateszter
Újságcikkek		127 db	Czár Jánosról – Szekrénykateszter
Újságcikkek		62 db	Tóth Menyhértről – Szekrénykateszter

Képzőművészeti Alkotások				
Alkotó és cím	Készült	Anyaga	Mérete	Megjegyzés
1. Gubányi Imréné: Beszélgetők	1983	funér, olaj	60x40	2018.4.1.
2. Czár János: Dunapart	09. 17.	papír, vízfesték	55x43,5	2018.4.8.
3. Kunhegyesi Ferenc: Czár János	2012	papír, zsírkréta	37,5x28,5	2018.4.2.
4. Tóth Menyhért: Mosonő		papír, színes pasztell	41,5x32,5	2018.4.3.
5. Tóth Menyhért: Faluvég		papír, vízfesték	29x39,5	2018.4.4.
6. Beda: Menyusék	1984	papír, tus	30,5x42,5	2018.4.11.
7. Czár János: Part	1981	funér, olaj	50x30	2018.4.9.
8. Czár János: Horváth Karsai		papír, vízfesték	31x43	2018.4.6.
9. Czár János: Fa		papír, vízfesték	40,5x30	2018.4.7.
10. Czár János: Anyósom		papír, ceruza	30,5x23,5	2018.4.5.
11. Czár János: Játékcéh		funér, olaj	45x35	2018.4.10.
12. Tóth Menyhért: Vázlat		papír, ceruza	31x22,8	2018.4.10.

13. Czár János: Dombormű		tölgyfa	16,5x7,5	2018.4.23.
14. Czár János: Térplasztika szobor		akácfa	16x7,5x26	2018.4.18.
15. Czár János: Térplasztika szobor		akácgyökér	18x10x41,5	2018.4.16.
16. Czár János: Térplasztika szobor		akácfa	12x5x10,5	2018.4.19.
17. Czár János: Térplasztika szobor		akácfa	9x4x17,5	2018.4.20.
18. Czár János: Térplasztika szobor		akácgyökér	24x10,5x23,5	2018.4.17.
19. Czár János: Tóth Menyhért agyagszobor egész alakos		agyag	10x6	2018.4.31.
20. Czár János: Tóth Menyhért agyagportré	1980	agyag	6x5	2018.4.30.
21. Vass Csaba: Érsekhalma plakett	1986	fa, agyag	19,5x14,5 Ø 10 cm	2018.4.25.
22. Vass Csaba: Liszt Ferenc plakett	1986	fa, bronz	20x14,5 Ø 9,8	2018.4.24.
23. Vass Csaba: Orbánnap, Borünnep, Hajós 1990 plakett	1990	fa, agyag	17x14 Ø 10,8	2018.4.26.
24. Vass Csaba: Orbánnap, Hajós 1983 plakett	1983	fa, agyag	20,3x15,3 Ø 10,2	2018.4.27.
25. Vass Csaba: Boricella-Miske plakett	1989	agyag	Ø 11	2018.4.28.
26. Czár János: Tóth Menyhért 1904-1980 nyomódúc	1980	gipsz	Ø 14	2018.4.29.
27. A Czár házaspár terrakotta		agyag, Czár Jánosnak dedikálva	17,5x9,5x13	2018.4.22.
28. Szent család szobor		márvány, mészkő	7,7x32	2018.4.21.
29. Czár János: Női fej szobor		fűzfa	25,5x12x53	2018.4.13.
30. Czár János: Fej szobor		akácfa	29x10,5	2018.4.14.
31. Czár János: Kucsmás parasztfaj szobor		tölgyfa	31x33x84	2018.4.15.

Kalocsa, 2019. február 27.

Romsics Imre
múzeumigazgató